

A. Ahlström Oy
Riihimäen Lasin alue

Luontoselvitys

 Competence. Service. Solutions.

Copyright © Pöyry Environment Oy

Kaikki oikeudet pidätetään Tätä asiakirjaa tai osaa siitä ei saa kopioida tai jäljentää missään muodossa ilman Pöyry Environment Oy:n antamaa kirjallista lupaa.

Copyright © Pöyry Environment Oy

Sisältö

1	JOHDANTO	2
1.1	Tausta ja tavoitteet	2
1.2	Kaavoitus ja lainsäädäntö	2
2	SELVITYSALUE	4
3	MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT	4
4	TULOKSET	5
4.1	Kasvillisuus	5
4.2	Yhteenveto	11

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja tavoitteet

Tämä luontoselvitys on laadittu A. Ahlström Oy:n toimeksiannosta. Selvitys liittyy Riihimäen lasin alueen asemakaavan muutostyöhön.

Selvitys on laadittu asemakaavoituksen tarpeisiin, ja se antaa riittävät tiedot kaavoitettavan alueen luonnonympäristöstä ja luonnonympäristön arvokohteista kaavoituksen tarpeisiin. Keskeinen tavoite oli selvittää alueen kasvillisuus ja kasvillisuuden merkitys muulle eliölajistolle.

Selvityksen ovat laatineet FM biologi Lauri Erävuori ja Fil.yo (biologia) Kukka Pohjanmies Pöyry Environment Oy:stä.

1.2 Kaavoitus ja lainsäädäntö

Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon kaavoitettavan alueen ja lähiympäristön luontoarvot. Maankäyttö- ja rakennuslain 5§:ssä määritellään alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilymistä sekä ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä.

Muut luonnonarvojen huomioon ottamista säätelevät keskeisimmät kansalliset lait ovat luonnonsuojelulaki, metsälaki ja vesilaki. Euroopan Unionin lainsäädännössä keskeisimpiä ovat direktiivi luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta¹ ja direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta².

Luonnonsuojelulain 29 § lueteltuihin luontotyypeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu.

Muuttamiskielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on rajannut alueen. Kieltoon voi saada poikkeuksia.

Metsälain 10 § käsitellään metsien monimuotoisuuden säilyttämistä ja erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Metsiä tulee hoitaa siten, että yleiset edellytykset metsien biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten elinympäristöjen säilymiselle turvataan. Metsälain 10 § luetellaan metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt.

Metsälain kohteet rajataan talousmetsissä yleensä tiukasti käsittämään vain itse luontotyyppiä edustavan alueen. Kaavoituksessa metsälakikohteet voidaan huomioida myös talousmetsien ulkopuolella, mutta mitään pakkoa siihen ei ole.

¹ ns. luontodirektiivi

² ns. lintudirektiivi

Virkistyskäyttöön osoitettavissa metsissä metsälain kohteiden huomioiminen on kuitenkin suositeltavaa, koska ne rikastuttavat virkistysalueita ja tarjoavat mm. sopivia opetuskohteita.

Vesilain 15 a § ja 17 a §:ssä on määritelty luonnonympäristöä koskevia vesistöjen käytön yleisiä rajoituksia.

- Enintään 10 hehtaarin suuruisen fladan tai kluuvijärven tai Lapin läänin ulkopuolella enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilaisena säilymistä ei saa vaarantaa toimenpiteillä.
- Muualla kuin Lapin läänissä sijaitsevan luonnontilaisen uoman³ muuttaminen on kielletty, jos uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Kielto koskee myös luonnontilaisia lähteitä.

Vesilain kohteet on huomioitava kaavoituksessa.

Lintudirektiivi koskee kaikkia luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua jäsenvaltioissa. Direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella. Jäsenvaltioiden on osoitettava erityiseksi suojelualueiksi näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet. Liitteen I lajien suojelu ei ole totaalisuojelua, jossa kaikki lajien esiintymisalueet olisi suojeltava. Kaavoituksessa tämä jättää harkintavallan pitkälti kaavoittajalle.

Luontodirektiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Direktiivin liitteessä I on mainittu yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Liitteessä II on yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Luonto- ja lintudirektiivin suojelutavoitetta toteuttavat pääasiassa Natura 2000 -alueet.

Luontodirektiivin liitteen IV eläinlajien lisääntymis- ja levähtämispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty, ja kasvilajien tai niiden osan hallussapito, kuljetus, myyminen ja vaihtaminen on kielletty. Liitteessä mainittujen lajien osalta suojelu on automaattisesti voimassa.

Luonnonsuojelulailla voidaan rauhoittaa luonnonvarainen eliölaji. Suomessa **rauhoitettut eliölajit** on lueteltu luonnonsuojeluasetuksessa. Rauhoitettujen lajien kerääminen, tahallinen häiritseminen, vangitseminen, tappaminen ja siirtäminen on kielletty. Rauhoidussäännökset eivät kuitenkaan estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakentamistoimintaan.

Uhanalaisten lajien II seurantaryhmän mietinnössä (Rassi ym. 2001) on esitetty **valtakunnallisesti uhanalaiset lajit**. Näistä osa on luonnonsuojeluasetuksella säädetty erityisesti suojelluiksi. **Erityisesti suojellun lajin** esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kielto astuu voimaan alueellisen ympäristökeskuksen tehtyä ns. rajauspäätöksen.

Luontotyypeille ei ole toistaiseksi laadittu Suomessa uhanalaisuusluokitusta, luokitustyö on meneillään Suomen ympäristökeskuksessa. Tässä työssä on tuloksissa esitetty myös

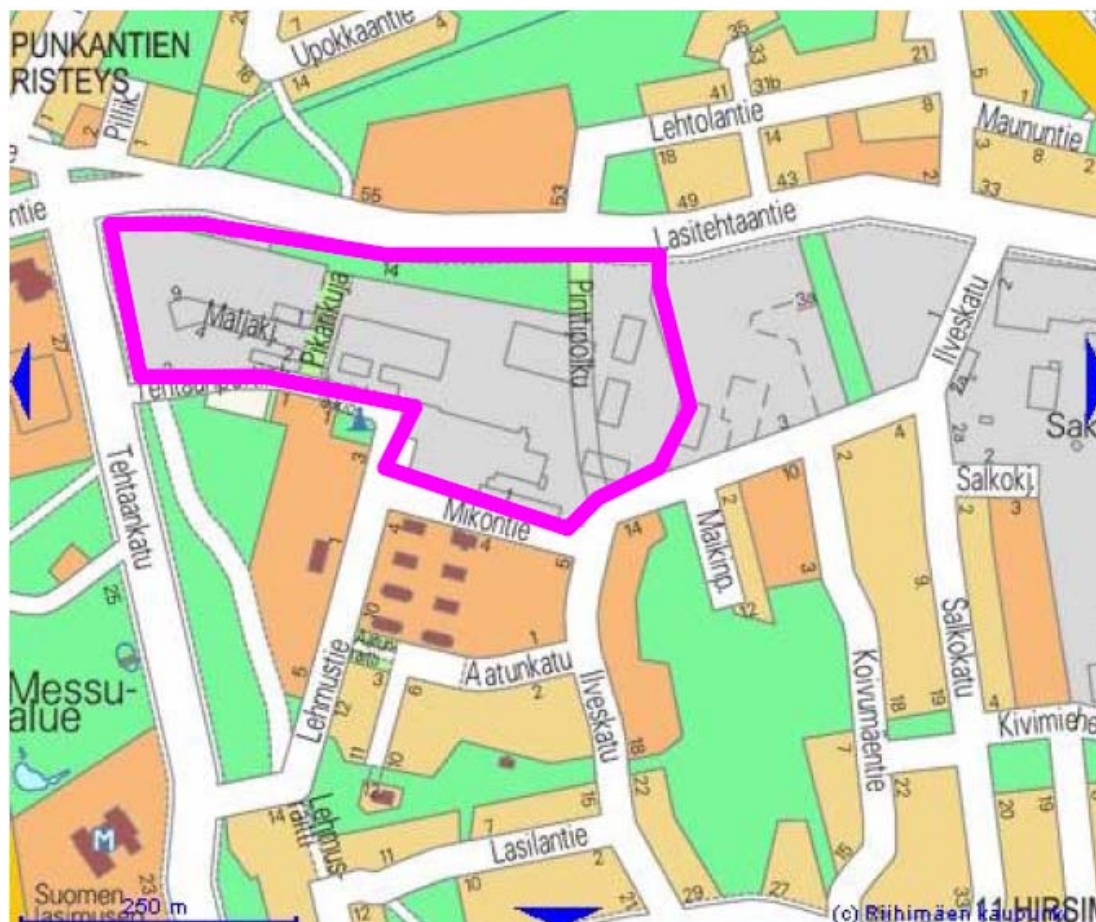
³ Uomalla tarkoitetaan ojaa, noroa ja sellaista vesiuomaa, jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä runsasvetisimpänäkin aikana ole riittävästi vettä veneellä kulkua varten eikä uomaa pitkin kalakaan voi sanottavassa määrin kulkea.

lainsäädännössä määrittelemättömiä kohteita, jotka on inventointien perusteella arvioitu vähintään paikallisesti merkittäviksi luontokohteiksi.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisiä huomioon otettavia kohteita ovat ympäristöhallinnon alueellisten inventointien perusteella arvokkaiksi todetut kallioalueet, pienvesistöt sekä perinnemaisemat.

2 SELVITYSALUE

Luontoselvitys on laadittu kuvassa 2-1 esitetystä alueesta, joka on kaavamuutosalue.

Kuva 2-1. Selvitysalueen rajaus.

Selvitysalue sijaitsee Riihimäellä Lasitehtaankadun ja Tehtaankadun kulmassa, Riihimäen lasin alueella. Etelässä selvitysalue rajautuu Tehtaanporttiin ja Mikontiehen. Idässä alue ulottuu hieman Pinttipolun itäpuolelle.

Teollisuuskiinteistöt (rakennukset ja piha-alueet) kattavat noin puolet alueesta. Alueen länsiosassa ja pohjoisreunassa on metsikköä tai muutoin rakentamatonta aluetta.

3 MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Selvitys perustuu alueelta aiemmin selvitettyyn tietoon sekä vuonna 2007 tehtyyn maastoinventointiin. Aiempina tietolähteinä on käytetty:

- Ympäristöhallinnon ympäristötietojärjestelmä (HERTTA)
- Ympäristöhallinnon UHEX-rekisteri
- LUMOS –kohdetiedot, Hämeen ympäristökeskus

Maastoinventoinnit tehtiin 25.7.2007. Inventoinneissa keskityttiin selvittämään alueen luonnonympäristöjen ja metsikköjen yleispiirteet sekä tehdasalueen merkittävä kasvilajisto. Kasvilajistoselvityksessä keskityttiin ns. arkeofyytilajien sekä perhoslajistolle merkittävän lajiston havainnointiin.

Riihimäen kaupungin toimesta on tekeillä kaupungin lepakkokartoitus, joten lepakoiden esiintymistä ei tässä yhteydessä selvitetty. Koska selvitysalue on lähes kauttaaltaan rakennettua ympäristöä, ei linnustoa selvitetty tarkemmin. Lepakkojen osalta Riihimäen kaupungin alueelta on tekeillä lepakkoselvitys. Tulokset eivät olleet käytettävissä tämän työn yhteydessä.

4 TULOKSET

4.1 Kasvillisuus

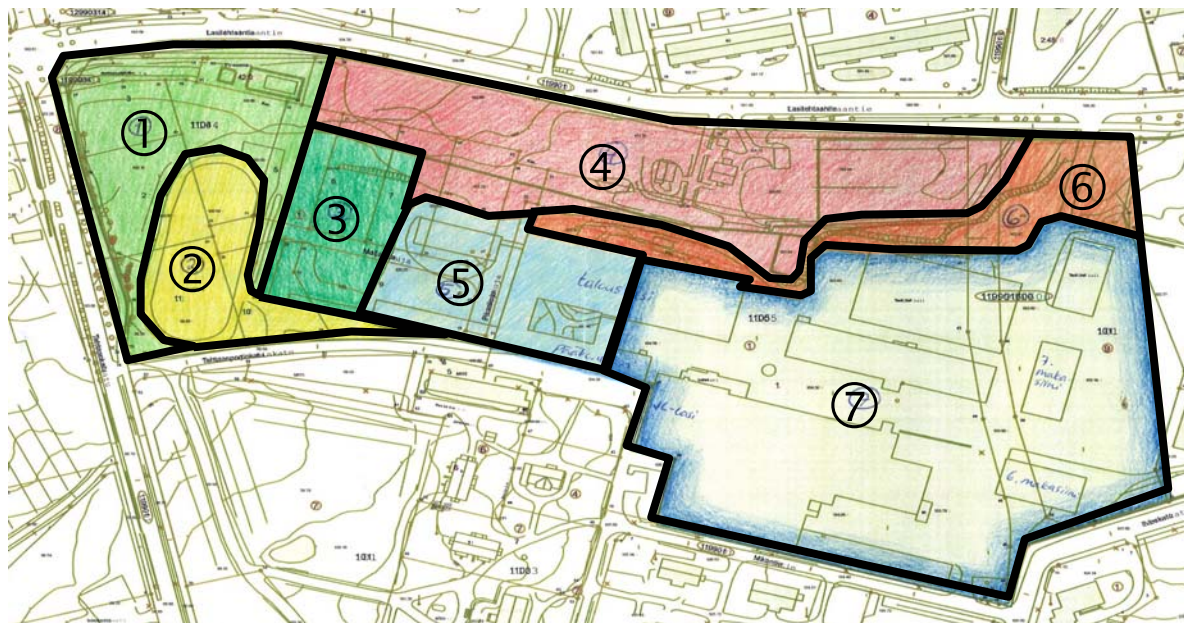
Alueelta ei ole aiempia havaintotietoja uhanalaisista tai suojelluista eliölajeista eikä alueella ole suojeltuja kohteita.

Selvitysalue on luonteeltaan rakennettua ympäristöä. Länsi- ja pohjoisosassa on kasvipeitteisiä alueita, jotka ovat tyypillisiä kaupunkialueiden lähimetsiköitä luonteeltaan. Alueella ei ole ns. luonnonympäristöä, vaan koko alueella on nähtävissä kulttuurivaikutteisuus.

Kuva 4-1. Ilmakuva alueesta. Selvitysalue on rajattu kuvaan punaisella.

Selvitysalue jaettiin seitsemään osa-alueeseen alueiden tyyppin perusteella. Seuraavassa on kuvattu kunkin osa-alueen kasvillisuus.

Kuva 4-2. Selvitysalueen osa-alueet. Numerot viittaavat tekstin aluenumerointiin.

Koivikko (1)

Alue rajautuu Tehtaankadun, Lasitehtaankadun ja urheilukentän väliin ja on pääosin koivikkoa. Urheilukentän kulmassa kasvaa kolme komeaa kuusta ja alueella on myös pihlajaa. Kenttäkerroksen valtalajeja ovat mesiangervo, metsäkurjenpolvi, koiranputki, kultapiisku, metsäkastikka ja karhunputki. Muita lajeja ovat niittyhumala, kangasmaitikka, metsävirna, leinikki, timotei, poimulehti, sudenmarja ja vuohenputki. Pohjakerroksessa on mm. kerrossammalta ja suikerosammalta. Pensaita on paikoitellen (mm. tuomi). Lasitehtaankadun puoleisessa laidassa kuusen osuus puustosta lisääntyy ja kenttäkerroksen valtalajeiksi nousevat maitohorsma, vuohenputki ja mesiangervo. Siellä täällä kasvaa vadelmaa, ranta alpia, vuohenkelloa, sananjalkaa, pujoa ja pelto ohdaketta.

Kuva 4-3. Alueella kasvaa vanha, monihaarainen koivu.

Urheilukenttä (2)

Urheilukentän alue on suurelta osin hiekkaa. Kasvillisuus on laikuittaista. Valtalajeina ovat kylänurmikka, piharatamo, pihatatar, pihasaunio ja valkoapila. Kenttää reunustaa kapea niittämätön alue, jossa kasvaa mesiangervoa, timoteitä, saunakukkaa, ojakärsämöä, puna-apilaa, hiirenvirnaa ja karhunputkea.

Kuva 4-4. Urheilukenttä on osittain kasvittunut. Lajisto on tyypillistä hiekkapohjaisten alueiden lajistoa.

Vanhan urheilukentän alue (3)

Alue on tiheää, lähes läpikulkematonta metsikköä ja pensaikkoa. Lajeina on mm. koivu, kuusi ja mänty. Valoa ja tilaa on maassa vähän, joten kenttäkerroksessa kasvillisuutta on erittäin niukasti, jos ollenkaan. Alueella kulkee joitakin vähän käytettyjä tieuria, joiden reunoilla valoa ja kasvillisuutta on enemmän. Lajeina näillä alueilla on maitohorsma, metsäkastikka, valkoapila, kanerva, pikkutalvikki ja puolukka. Sammalta ja jäkälää esiintyy laikuittain.

Kuva 4-5. Alue on tiheää pensaikkoa ja kenttäkerros on osittain avoin.

Lehtimetsä (4)

Alue on valoisa metsikköä, joka muuttuu itään päin mentäessä sekametsästä koivikoksi. Puulajeina ovat koivu, harmaaleppä, kuusi, raita ja tammi (taimi). Puut ovat pääosin melko nuoria, mutta joitakin isohkoja koivuja esiintyy. Kenttäkerroksen kasvit esiintyvät suurina yhden tai muutaman lajin laikkuina. Valtalajeja ovat maitohorsma, sananjalka, vadelma, nokkonen, komealupiini, vuohenputki ja karhunputki. Aukeilla alueilla kasvaa lisäksi nurmilauhaa, ahomansikkaa, ukkomansikkaa, kultapiiskua, metsäkastikkaa, metsävirnaa, nurmitädykettä ja kissankelloa sekä yksittäisiä metsäruusuja. Omakotitaloja ympäröivällä metsäalueella kenttäkerroksen lajeina ovat maitohorsma, vuohenputki, lehtovirmajuuri, pujo ja puna-herukka. Tien vierusta on hoitonurmea. Alueen keskellä kulkee aita, jonka vieressä on istutettu koivurivi. Kasvillisuus Lasin alueen puolella aitaa on maitohorsman, hiirenvirnan, leskenlehden ja niittynätkelmän vallitsemaa. Muita lajeja ovat ahomansikka, ukkomansikka, päivänkakkara, kissankello ja lillukka.

Kuva 4-6. Koivurivi aidan tuntumassa.

Sisäpiha-alueet (5)

Talousohjauksen ja pääkonttorin välisen sisäpihan poikki kulkee hiekkateitä. Rakennusten reunoilla on pensaita ja puita. Muutoin alueella valtalajeina ovat maitohorsma, karhunputki, puna-apila ja timotei. Kahden pitkän rakennuksen ja vanhan urheilukentän rajaama piha-alue on hiekkapohjainen. Sen reunoilla kasvaa puita ja pensaita. Kenttäkerroksen lajeina ovat pelto-ohdake, pujo, maitohorsma, pensasangervo,

nokkonen, valkoapila, syysmaitiainen, pietaryrtti, kastikka, siankärsämö, hiirenvirna, silmäruoho ja punasänkiö.

Kuva 4-7. Osa piha-alueista on voimakkaasti pensoittunut. Pietaryrtti on valtalaji avoimilla kentillä.

Hiekkakasat (6)

Talouslasin takaisella alueella on koivikko. Kenttäkerroksen lajeina ovat puna-apila, maitohorsma, kastikka, saunakukka, pujo, pietaryrtti, leskenlehti, nokkonen, pelto-ohdake ja karhunköynnös. Alueella on monia hiekk- tai multakasoja. Talouslasin pihan puoleisessa päässä valtalajina on kastikka, komealupiini ja peltokorte. Suuren punaisen rakennuksen tausta on pääosin pensaikkoa ja heinikkoa. Rakennuksen kulmasta lähtee hiekkatie, joka johtaa portille. Hiekkatien toisella puolella on puita ja pensaita sekä hiekkakasoja. Portin vieressä kasvaa useita tertuseljapensaita ja korpikaislaa. Hiekkatien toinen puoli on joutomaata, jonka keskellä on suurten kivikasojen reunustama vesiallas. Vedessä kasvaa runsaasti leveäosmankäämiä. Joutomaan kasvillisuus koostuu pensaikosta ja suurruohoista (maitohorsma, mesiangervo). Alueella kasvaa lisäksi hiirenvirnaa, puna-apilaa, siankärsämöä ja niittynätkelmää. Paikalla on myös jokunen hiekkakasa. Hiekkakasoilla kasvaa yleisesti pujo, peltovalvatti, saunakukka, leskenlehti, karhunputki, pietaryrtti, hiirenvirna, maitohorsma, tahmeavillakko, pelto-ohdake ja peltokanankaali. Hiekk- ja multakasojen kasvilajimäärä onkin alueen suurimpia.

Kuva 4-8. Maa-aineskasoilla kasvaa monipuolinen kasvilajisto, joskin lajit ovat tavanomaisia joutomaiden lajeja.

Tehdasrakennusten ympäristö (7)

Tehdasrakennusten ympäristö on pääosin päällystettyä piha-aluetta. Kasvillisuutta esiintyy rakennusten reunoilla ja sekä yksittäisillä hiekkakasoilla ja -alueilla. Kasvillisuuden seassa on lasinsiruja ja betonin palasia. Kahden suuren rakennuksen välissä on kumpare, jonka kasvillisuus on runsasta ja monimuotoista. Valtalajeina ovat puna-apila, vuohenputki, komealupiini ja heinät (mm. timotei, juolavehänä ja kastikka) sekä Lasin alueen hiekkakasoilla yleisesti esiintyvät pelto-ohdake, pujo, leskenlehti, pietaryrtti, siankärsämö ja maitohorsma. Muita lajeja ovat voikukka, hiirenvirna, niittynätkelmä, seittitakiainen, vadelma, ruusu, syysmaitiainen, nokkonen sekä istutuksista levinneet akileija ja malva.

6. makasiinin päädyssä on hiekkakasa, jonka lajeja ovat saunakukka, pietaryrtti, kannusruoho, pujo, voikukka, kirjopillike, leskenlehti, jauhosavikka, peltotaskuruoho, pensasangervo, harakankello, syysmaitiainen, peltoemäkki, pihasaunio, pihatatar ja piharatamo. Makasiinin läheisyydessä kasvaa koivu, poppeli, paatsama sekä suo-ohdake ja ukontatar.

Rakennusten ympärillä kasvaa puuntaimia, pensaita (mm. virpapaju) ja heinikkoa (mm. kastikka) sekä saunakukkaa, puna-apilaa, valkoapilaa, vadelmaa, pujoa, karhunputkea, pelto-ohdaketta ja kannusruohoa. Pääkonttorin ja JL-lasin seinässä Tehtaanportinkadun puolella kasvaa villiviiniä ja rakennusten reunoilla pensasangervoa, nokkosta, pelto-ohdaketta ja japaniangervoa. Parkkipaikan ympäristö on hoitonurmea, jolla kasvaa

koristepensasta, koivua ja suuri vaahtera. Lehmustietä reunustavat suuret lehmukset ja vaahterat.

Kuva 4-9. Kumpare tehdasrakennusten välissä. Lajisto koostuu tyypillisistä joutomaan lajeista.

4.2 Yhteenveto

Selvitysalueen metsäiset osat ovat kasvillisuudeltaan tavanomaisia, joskin melko reheviä. Mm. alueen luoteisnurkka on kasvillisuudeltaan lehtomaista. Alueella ei inventoinnin perusteella esiinny uhanalaisia tai suojeltuja kasvilajeja eikä luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia kohteita. Alueen biotoopit eivät myöskään viittaa sellaisiin ympäristöihin, jotka olisivat keskeisiä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Avoimien ympäristöjen kasvillisuus on jokseenkin tavanomaista ns. joutomaiden kasvillisuutta, jota rikastavat villiytyneet puutarhakasvit, kuten malva, akileija ja ukkomansikka.

Alueen luoteiskulma on osa Kämpälämäen LUMOS-kohdetta, joka koostuu erillisistä Kämpälämäen, Ilvespuiston ja Lasitehtaan kohteista. Lasitehtaan kohteesta mainitaan ainoastaan monihaarainen, vanha koivu. Lasitehtaan kohde sijaitsee koulun vieressä tarjoten läheisen luontokohteen opetukselle.

Kokonaisuudessaan alueen kasvillisuus on tavanomaista eikä alueella ole poikkeuksellisia luontoarvoja. Luoteisosan metsiköllä voi olla merkitystä opetuskäytössä lähinnä sen läheisyyden takia.